

Kursplan Gamla testamentets exegetik 2

Kurskod: EG 22

Ämnesområde: Exegetisk teologi

Kursens benämning: Gamla testamentets exegetik

Kursens nivå: Föreläsning

Kursens omfattning: 7,5 sp

Utbildningsnivå: Grundnivå/ First cycle

Engelskt namn på kursen: Old Testament, intermediate course, 7,5 credits

1. Fastställande

Kursplanen är fastställd av Föreläsningens fakultetens samrådsgrupp 2008-06-02, reviderad 2013-03-18 att gälla från och med HT 2013.

2. Inplacering

Kursen ingår som ett obligatoriskt moment i Teologisk utbildning för kyrka och samhälle med fördjupning i systematisk teologi respektive kyrko- & missionsvetenskap. Kursen kan även läsas som fristående kurs.

3. Förkunskaper

För tillträde till kursen krävs godkänt betyg på TU 1, 60 sp eller motsvarande kunskaper.

4. Innehåll

Kursen innehåller följande moment:

A. Exeges och metod

B. Gammaltestamentlig teologi

A. Exeges och metod (6 sp)

Här ges en fördjupning av de exegetiska metoderna med särskild tonvikt på studiet av Israels historia. Det vetenskapliga arbetssättet exemplifieras genom ett antal genomgångar av följande nyckeltexter ur Genesis, Exodus, Leviticus, Psaltaren och Jesaja:

Gen 1-3. Skapelseskildringen, Edens lustgård och "syndafallet" behandlas i relation till omgivande kosmogonier i omvärlden och annan skapelseteologi i Gamla testamentet.

Gen 15. Guds förbund med Abram studeras med fokus på teofanin och utkorelse.

Gen 22. Isaks bindande studeras med exempel på både judisk och kristen utläggningstradition.

Ex 3:1-22. Mose kallelse utläggs genom en jämförelse med andra kallelseberättelser i Gamla testamentet, särskilt Gideon, Jeremia och Jesaja. Teofanin sätts in i ett större

bibliskt sammanhang. Frågan om vad som egentligen utgör tecknet som Mose får behandlas utifrån olika förslag. Slutligen utläggs gudsnamnet, tetragrammet. Ex 19:1–20:17. Israels utkorelse, nyckelorden "min egendom framför alla andra folk" och "ett rike av präster" behandlas. Förberedelserna för mötet med Gud och händelserna kring teofanin behandlas. de tio orden gås igenom med särskild vikt på de bud som i västkyrklig tradition räknas som 1, 2 och 3.

Lev 16:1–34. Kapitlet om den stora Försoningsdagen gås igenom mot bakgrund av de andra offerlagarna i Exodus och Leviticus. "Syndabocken" och "nådstolen" och dess innebörder gås igenom i detalj.

Ps 2 & 110. Dessa kungapsalmer gås igenom utifrån ett rekonstruerat tidshistoriskt sammanhang samt utifrån ett bibelteologiskt Messias/Kristus-perspektiv.

Ps 8 behandlas som en psalm om människan och om Kristus.

Ps 13 behandlas som ett exempel på en klagopsalm i Psaltaren. Särskilt betonas och kommenteras övergången från klagan till bön och slutligen till förtröstan i psalmen.

Jes 6:1–13 ägnas stor uppmärksamhet. Profetens syn och erfarenhet utläggs mot bakgrund av Gamla testamentets syn på Guds helighet. Frågan om kapitlets roll som tolkningsnyckel till bibelboken Jesaja diskuteras.

Jes 7:7–17 behandlas utifrån det tidshistoriska sammanhanget med det syriskefraimitiska kriget och Ahas agerande enligt 2 Kung 16. Bakgrundsfrågan om kungens förtröstan styr tolkningen om vem som avses med jungfruns/den unga kvinnans son. Genomgången får också belysa den kristna typologiska utläggningen av Gamla testamentet. Relationen till den omedelbara litterära kontexten, särskilt Jesaja 6 kommenteras.

Jes 9:1–7 utläggs ingående som exempel på direkt löfte om Messias. Perikopen relateras till andra konkreta löften och särskilt till den messiasförväntan som kommer till uttryck i Jesaja.

Jes 52:1–53:12 utläggs mot bakgrund av hela boken och särskilt de övriga s.k. tjänaresångerna. Diskussionen om tjänaren som ett kollektiv eller en individ kommenteras ingående. Tjänarens profetiska, kungliga och prästerliga identitet och uppgift diskuteras. Frågan om det ställföreträdande lidandet behandlas.

Varje student övar sin förmåga att arbeta vetenskapligt med bibeltexter genom att författa en egen interpretation enligt särskilt PM som tillhandahålls av examinator.

B. Gammaltestamentlig teologi (1,5 sp)

Kursens andra moment är tvåfaldigt. En gammaltestamentlig teologi läses in under kursen. I samband med detta ges också orienterande föreläsningar om metoddiskussionen kring arbetet med den gammaltestamentliga teologin.

4.1 Undervisnings- och arbetsformer

På kursen ges föreläsningar som introducerar exegetisk metod och sätter in momenten i större sammanhang. De utvalda perikoperna gås igenom detaljerat under föreläsningarna. Interpretationerna ventileras med opponenter.

5. Mål

Kunskap och förståelse

Efter avslutad kurs skall studenten kunna

- redogöra för en framställning av Gamla testamentets teologi,
- redogöra för de vanligaste metoderna som tillämpas i exegetiskt arbete,
- redogöra översiktligt för idéhistoriska utvecklingsdrag inom och kring exegetiken, samt
- redogöra för viktiga exempel på judisk och kristen tolkning av Gamla testamentets löften och förutsägelser, särskilt om Messias.

Färdighet och förmåga

Efter avslutad kurs skall studenten kunna

- genomföra vetenskaplig tolkning av Gamla testamentet, historiskt och teologiskt,
- använda vetenskapligt material självständigt och kritiskt, samt
- iaktta samband mellan teologiska och ideologiska ställningstaganden och exegetisk analys.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Efter avslutad kurs skall studenten kunna

- kritiskt reflektera över egen och andras texttolkningars förutsättningar, samt
- kritiskt reflektera över olika texttolkningars betydelse vad gäller olika teologiska och etiska frågor.

6. Litteratur

Bruun Kofoed, J. *Israels historie som teologisk disciplin*. Köpenhamn: DBI, 1998.

Dempster, S. G. *Dominion and Dynasty: A Theology of the Hebrew Bible*. Leicester & Downers Grove, Illinois: IVP, 2003.

Kronholm, T. *De tio orden*. Stockholm: Verbum, 1992. (s. 67–87 & 97–114)

Wenham, G. J. "The Theology of Old Testament Sacrifice." S. 75–87 i R. T. Beckwith & M. J. Selman (red.), *Sacrifice in the Bible*. Grand Rapids: Baker, 1995.

Hayes, J. H. & C. R. Holladay. *Biblical Exegesis: A Beginners Handbook*. 3rd ed. Louisville, Kentucky: WJKP, 2007.

Kommentarer (läses i urval enligt examinatorers anvisningar)

Eriksson, L.-O. "Hur hittar jag en bra bibelkommentar?" *Ingång* 7:1-2 (2001): 3-52.

Fretheim, T. E. *Exodus*. Interpretation. Louisville, Kentucky: John Knox, 1991.

Eller

Durham, J. I. *Exodus*. WBC. Waco: Word, 1987.

Kidner, D. *Psalms 1–72 & 73–150*. TOTC. London: IVP, 1973-75.

Oswalt, J. N. *The Book of Isaiah*. NICOT. 2 vols. Grand Rapids: Eerdmans, 1986-1998.

7. Examination

Kursen examineras enligt följande:

- interpretationsuppgiften inklusive ventilering (20% av slutbetyget),
- varje student skriver 3 papers där innehållet i kurslitteraturen redovisas (60%)
samt
- en slutlig muntlig tentamen (20%)

8. Betyg

På kursen ges graderade betyg enligt Församlingsfakultetens ordinarie betygsskala.

9. Kursutvärdering

Kursutvärdering sker i enlighet med studiehandbokens instruktioner.

10. Övrigt

Kursen kan inte ingå i slutbetyg tillsammans med EX 31.